in de meening, dat er veel meer socialistische sympathieën zijn, dan men in 't openbaar weet. Och! dat men zich door Gods Woord beter liet onderrichten.

Zoo veegt men zijn eigen paadje schoon.

Zelf steekt men als ambtsdrager in Christus kerk geen vinger uit, om de socialistische predikers, die door hun prediking in de kerk duizenden van het Evangelie aftrekken, uit hun ambt te ontzetten.

Maar wanneer in een achteraf dorpje in Zuid-Holland een paar baardelooze knapen heeten geapplaudiseerd te hebben bij een politiek debat, dan roept men wee en ach over die booze Gereformeerden, die in de kerk zoo eng en in de politiek zoo ruim zijn.

Alsof de Gereformeerde kerken of de antirevolutionaire partij aansprakelijk konden worden gesteld voor wat een paar jongelingen misdoen.

Intusschen bleek zelfs heel dit gerucht niets dan vuige laster te zijn.

De Gereformeerde jongelingen te De Lier hebben zelf terstond geprotesteerd tegen die valsche aanklacht.

Niet door hen, maar door enkele socialisten in het hoekje was het applaus ingezet.

Getuigt het niet van jammerlijk gebrek aan argumenten, wanneer men met zulke praatjes, waarvan geen woord waar is, zijn tegenstander een hak gaat zetten?

Uit de Pers.

Ds. Feringa heeft in het *Gereformeerde Volksblad* een jacht ondernomen op „kleine vossen", die de druiven van onzen kerkelijken wijngaard verwoesten.

Het beeld van het eerste „vosje": partijformatie geheeten, wordt aldus u geteekend:

De eerste vossensoort is die van *Kerkelijke partijvorming*. Ik heb mij laten verhalen, dat zij reeds in de dagen van Korach, Dathan en Abiram gezien is, en dat Aaron en Mirjam er een zagen zonder hem te vangen. Anderen meenen, dat er nog ouder sporen van te vinden zijn. En uit later tijden is er in elk geval menig blijk van. Een onderafdeeling in de dagen der Richteren heeft, meen ik, »Sibboleth" geheeten. In later tijd heeft eens een bende Romeinsche krijgslieden den Apostel Paulus midden tusschen vechtende vossen van deze soort weggerukt. Ze zijn gevaarlijk dat verzeker ik u! En geheel de geschiedenis getuigt er van. De beste beschrijving ervan heeft Paulus (die ze zoo van nabij kende) gegeven, nadat hij ze te Corinthe bestudeerd had, waar zij voor die dagen bizonder talrijk geweest zijn. Zij hebben zich vandaaruit over alle werelddeelen verspreid. In Amerika doen zij veel kwaad; in Schotland en andere landen, trouwens ook. En in ons eigen land schijnen zij een bizonder gunstigen bodem te vinden.

Kerkelijke partijvorming maakt groote verwoestingen in de Kerken, wanneer zij openlijk optreedt.

Veel erger nog wanneer zij den schijn aanneemt (gelijk soms in Corinthe en in Nederland) van boven de partijen te staan. Verborgen klippen zijn de gevaarlijkste. »Een vos verliest wel zijn haren; maar niet zijn streken."

Treurig was in Corinthe die gedeeldheid in drie partijen. Maar erger nog werd het toen er onder verdraagzaamheidsleuze nog een vierde vos bijkwam!

»Ik ben van Paulus", zegt de een.

»Ik ben van Apollos", roept een ander.

»Ik ben van Kephas", schreeuwt er een derde tegen in.

»Is het niet meer dan genoeg?

Toch verschijnt nu nog een vierde, alsof er te weinig partijen waren. En haar leuze hitst al de anderen tot de felste woede aan: »En ik ben van Christus."

»En ik van Christus....!" Reeds dat voegwoordje verraadt Uw boosheid, lievig verzoeningsmensch! Hier moest *vermindered* worden, maar het woord »en" is een *vermeerderings*woord. Zoo komt er nog meer scheiding in plaats van vereeniging!

En daarbij: Welk een hoogmoed! Wat beeldt Gij U toch in? »En *ik* dan van Christus;" zijn *wij* dat dan niet? Weet alleen *Gij*, wat de Schrift zegt? Leeft alleen *Gij* in gemeenschap met den Christus? Is het alleen *U* om recht en vrijheid, om waarheid en vrede, te doen?

»En *ik* dan van Christus....!"

Bijster nederig! Wij allen zijn dus minder goed dan Gij? *In tegenstelling* met ons zijt *Gij* dus des Heilands discipel? Beseft Gij niet, dat er zóó nimmer van verzoening komt? Wij geven U dat immers niet toe? Wij *kunnen* dat niet; want zulk een verklaring zou ons eigen doodvonnis zijn. Wij *willen* niet: want Gij zijt waarlijk niet beter dan wij! En het *behoeft* ook niet, want Jesaja veroordeelt degenen, die zich afscheiden en zich beter achten dan de anderen. En niemand heeft minder van »dat gevoelen hetwelk in Christus was" dan wie zich zoo boven allen Christelijk noemt in Pharizeeuwsche zelfverheffing.

Een eenheids partij, een partij van ineensmelting, is trouwens zóó onmogelijk, dat het reeds taalkundig ongerijmd zou wezen. Want het woord waaraan ons woord »partij" ontleend is, het Latijnsche »pars", beteekent *deel*". Het spreekt dus van gedeeldheid. Het vereenigt niet, maar splijt. En het kan het geheel niet omvatten, zonder op te houden deel te zijn. Een zelfstandig gegroepeerd gedeelte, dat de eenheid van het geheel voor zich opeischte, zou dus een verdeeling te meer bewerken en dus de versplijting verergeren. Tenzij het liever de armelijke figuur begeerde van een middenpartij. Een groep lieden van het ware midden. Van geven en nemen. Plooiers en gelijkbreiers. Zelfverloochening verwarrend met zelfuitwissching. Levend als bij improvisatie en zonder koersbepalend uitgangspunt. Liever zwevend, dan terrein afbakenend. Onderzoek vreesend, omdat mogelijk gedachtenwrijving vonken zou doen opvliegen. In het minst niet begeerend voor de eere des Heeren op te komen.

Niet verstaande, dat juist de liefde eischt, het »Houdt vrede met alle menschen" te beperken door een »Indien het mogelijk is" en liever tot levensleus nemend wat Bilderdijk eens spottend zong: »Wees alles steeds met ieder eens! Eerlijk gezegd, niet recht wetend, wat ze denken moeten van een Jezus, die de lieden den tempel uitgeeselen en hun geldtafeltjes omwerpen kon.

Lieden als Samuel Pickwick met geestdrift afgeranseld door de strijdende dagbladschrijvers, die hij beide te vriend houden en tot vrienden maken wil, of als de man, die na aan twee twistende lieden elk afzonderlijk gelijk gegeven te hebben niet anders kon dan hun ook gezamenlijk gelijk geven, toen zij beweerden dat hij op deze wijze ongerijmd werd. Tot verzoening en eenheid komt het op deze wijze natuurlijk nimmer.

Waar wereldzin en leugenprediking binnendringen, behooren zoodanige partij-formatiën. Daar is die er zelfs zeker nuttig. Leugen en waarheid zijn daar samen in zekere bedriegelijke nabootsing van eenheid. Daar werkt partijformatie (de wolven wegdrijvende wachthond van dezen naam, wel te verstaan) gelijk een verzwering, die het levende redt door uitdrijving van het doode; waardoor het groeien van wat levend één is, weêr mogelijk wordt.

Maar waar de Kerken de prediking der waarheid hebben, en naar het woord des Heeren innerlijk en onderling geordend zijn, is partijvorming een *misdaad*. Want door *eigenwillige* groepeering in de plaats *te stellen* der van God gegeven *organische* uitgroeiing overtreedt men het Tweede Gebod.

In kerkelijk verval wreekt zich dit. Want de Kerk is niet een machine, maar een organisme. Niet een optelsom, maar een eenheid. Doodsbeenderen kan men soort bij soort groepeeren, maar het schijnt minder aanbevelenswaardig levende menschen aldus te rangschikken, dat alle hoofden op één stapel liggen, alle armen op een tweede, alle beenen in een derde vertrek en alle rompen in een vierde. Sommigen wagen de stoute gissing, dat aldus gerangschikte menschen hebben opgehouden te leven.

Desgelijks is het zeer ordelijk, planken op een houtveiling bijeen te voegen in partijen. Maar wie in zijn boomgaard de wortels, de takken, en de stammen in partijformatie zou vereenigen, zon immers zijn boomgaard kwijt zijn?

In beide gevallen zou de eigenwillige partijformatie den dood hebben gebracht.

Natuurlijk bestaat zekere drang tot partijformatie bij alle mannen van beginsel. Want aan beginsel is een begin; en een begin is iets onvoltooids. Het wast, perst, breekt baan. Het ontmoet tegenstand. Daardoor komt het gevaar van engbartigheid en overdrijving. Het wortelt in den grond van ons hart; maar roept zoo allicht bij ons hartstochten wakker. Daarom werkt in het prijs stellen op beginselen zekere centrifugale kracht, waardoor inderdaad soms uiteengaan kan dreigen. En wel ware *begin*selloosheid hier een geneesmiddel erger dan de kwaal; doch naar minder bedenkelijk geneesmiddel moet ernstig worden uitgezien.

Tot de betere medicijnen behooren zelfbedwang en ruimheid van blik, scherpte van oordeel, en veelzijdigheid van ondervinding. Maar het voornaame middel is toch nog een ander: De middelpunt vliedende kracht wordt van schadelijk tot gezegend gemaakt door de aantrekkingskracht: »Dat al Uwe dingen in *de liefde* geschieden", zegt de Schrift.

De liefde. Zij handelt niet ongeschiktelijk. Zij is niet opgeblazen. Zij is noch argwanend noch kwalijknemend. Zij zoekt zichzelve niet.

Wèl offert zij nimmer beginselen aan personen op. Maar het uiterste beproeft zij om de personen voor de beginselen te winnen. En alleen indien ondanks allen arbeid de onmogelijkheid hiervan moet erkend worden; terwijl nochtands deze beginselen door de Heilige Schrift worden geeischt, en uitstel niet langer mag worden geduld, — alleen dan laat zij desnoods de onwillige personen los. Dán echter is het niet Kerkelijke partijvorming, maar Kerkelijke uitzuivering.

Zet dan de jachthorens aan den mond, en roept alle goedgezinden bijeen (ook al waren ze niet steeds in *ieder* opzicht gelijkzinden) om ter vossenjacht te gaan. En let scherp op die sluwe soort van *Kerkelijke partijformatie*.

Zij wil de eenheid in belijdenis opeten. De eenheid van beginsel loskrabben. De eenheid in Kerkenordening aanranden. De eenheid van het lichaam van Christus verscheuren.

Maar de Schrift zegt, dat het »één Heer, één Geloof, één Doop," is. Worde dan al wat tot partijvorming kon voeren getoetst aan den Bijbel en de daaruit gevloeide Belijdenisschriften! Worde, indien het moet, alle verschil en geschil op den rechten tijd en op de rechte wijze behandeld! Maar laten de levende leden der levende Kerk (niet in te delen als de doode stukken van een parketvloer!) zich verre houden van *Kerkelijke Partijvorming* en van al wat daartoe voeren zou!

Deze schets past; ze stelt de zonde van partijvorming in de kerk in helder licht en ze geeft er het medicijn bij.

Het levend organisme van Christus Kerk duldt geen partijzucht of scheurziekte.

Het is slaar: Eén Heere, één Geloof en één Doop.

Officieele Berichten.

De heer A. Scheele, beroepen predikant te Veere, deed voor de Classis Middelburg peremptoir examen, en werd met alle stemmen tot den Dienst des Woords en der Sacramenten toegelaten.

Namens de Classis,
H. Ph. Ingwersen, *Scriba.*

L. S.

De classis Arnhem van Gereformeerde Kerken, vergaderd te Arnhem, den 28en October 1903, droeg het moderamen op, in verbinding met den deputaat ter behartiging van de belangen der Hollanders in de Rijn-provincie, *alle* Kerken in het Vaderland er op te wijzen, dat zij tegenover de landgenooten en broeders in Rijn-Pruissen eene verplichting hebben, omdat uit alle deelen onzes lands aldaar uitgewekenen zijn, die er door arbeid hun brood zoeken.

De classe is van oordeel, dat deze arbeid meer bekendheid moet verkrijgen, en de noodzakelijkheid dient gevoeld, om door vaste *jaarlijksche contributie* dit werk in stand te houden.

Ook werd besloten aan particulieren te verzoeken, eveneens *jaarlijksche bijdragen* te willen toezeggen, of *een gave in eens* te geven.

Eenige mededeelingen volgen hier:

In Rijn Pruissen zijn op dit oogenblik ongeveer 60 000 Nederlanders, om grootendeels door fabrieksarbeid aldaar hun bestaan te vinden.

Reeds vóór 1895 werd door particulier initiatief in eenige behoeften voorzien.

Maar in April 1895 trok de classe Arnhem zich het lot dier verstrooiden aan.

De broeders in Rijn Pruissen, met de taal, de zeden en gewoonten van 't land hunner vreemdelingschap onbekend, waren buitendien gehecht en gewoon aan eene andere belijdenis liturgie en kerken-ordening in 't Vaderland dan in Duitschland gebruikt worden, en stonden er op, dat zij tot een *Nederlandsche Gereformeerde gemeente* zouden worden georganiseerd.

Hiertoe werden zij bijgestaan en op allerlei wijze door een zeer gewenschten uitslag bevredigd.

De Nederlandsche Gereformeerde Kerk werd in 1897 reeds te *Duisburg* c.a. geïnstitueerd; en ook te Ruhrort c.a. had dit kort daarna plaats.

Het Presbyterium der Evangelischen Gemeinde te Duisburg staat des Zondags voormiddags het Gemeindehaus am Stapelthor af, en des avonds de Johanniskirche; en het Presbyterium te Ruhrort de kapel in het Schifferheim, Mühlerstrasse.

Te Homberg bij Ratingen was reeds vroeger eene gemeente gesticht, en te Essen wordt geregeld gepredikt in een lokaal behoorende bij de Kreuzeskirche.

Deze beide laatste plaatsen heeft de classis Zutfen van de classis Arnhem overgenomen.

Ook op andere plaatsen is een beginsel.

Het geheele arbeidsveld overziende is het overtuigend gebleken, dat Duisburg 't middenpunt dient te zijn, van waar uit het werk moet geregeld en volbracht.

Maar als de Kerk van Duisburg — die met groote erkentelijkheid dezen arbeid waardeert — al 't mogelijke doet, kan, met de hulp der classe Arnhem, plus de fl 25 van de provincie Gelderland, Duisburg nog niet overgaan om een eigen dienaar des Woords te beroepen.

Het verlof der Generale Synode, om zich tot de Algemeene Kas voor hulpbehoevende Kerken om hulp te wenden, geeft geen uitredding, daar de aanvragen bij die Kas de inkomsten overtreffen.

Er moet dus op andere wijze in deze behoefte voorzien.

De allereerste behoefte is *voor Duisburg een eigen dienaar des Woords* te verkrijgen.

Nu zijn de inkomsten aan contributiën en collecten in Duisburg jaarlijks even 1200 Mark, (fl. 720)

Maar de uitgaven zijn grooter dan men zich denkt, daar de levensstandaard er hooger is dan in ons Vaderland.

Beneden de 4000 Mark (fl 2400) kan geen dienaar des Woords beroepen worden, en dan is zijn tractement nog uiterst schraal, daar hiervan een woning moet worden gehuurd en de huurprijs hoog is.

Dan heeft de Kerk buitendien nog uitgaven te doen, die hier niet onder begrepen zijn.

Bij een geregelde bearbeiding is er alle hoop, dat de gemeente niet alleen spoedig zich uitbreidt, maar ook het best verlevendigd wordt, dat men zelf doen moet wat mogelijk is.

De grond voor deze hope is, dat toen er door oefenaren gewerkt werd, vooruitgang metterdaad is gebleken.

Wèér een oefenaar aan te stellen is niet gewenscht, èn van wege de vele moeielijkheden die zich bij dezen eigenaardigen arbeid voor doen, èn vanwege de verhouding tot de Duitsche Kerk.

Te Ruhrort werkt een oefenaar.

Te Essen wil men Duisburg helpen, zoodra 't een predikant heeft, die eenige diensten aldaar vervult.

Ook andere plaatsen roepen om hulp.

Ziedaar eenige mededeelingen om de noodzakelijkheid van een krachtige en snelle hulp aan te toonen.

Elke Kerk verbinde zich tot eene jaarlijksche contributie.

De groote en sterke Kerken mogen bedenken, dat er ook Kerken zijn, te zwak om aan dit verzoek te kunnen voldoen.

Maar ook zoovele particulieren kunnen vaste bijdragen schenken.

Misschien zijn er wel eenigen, die een paar honderd gulden per jaar willen toezeggen.

Alle gelden die inkomen, zullen uitsluitend besteed worden voor het predikantschap te Duisburg.

H. M. de Koningin meldde met groote belangstelling van dit werk kennis genomen te hebben.

H. M. de Koningin-Moeder (als Regentesse des Koninkrijks) heeft dezen arbeid reeds eens financieel gesteund, na door Haren consul in lichtingen ingewonnen te hebben.

Ook Hunne Exc. de Minister van Binnen- en Buitenlandsche Zaken en Z.Exc. de Hollandsche Gezant te Berlijn zonden een schrijven, meldende Hunne groote belangstelling in dit werk.

Daarom, Kerken, particulieren, die iets voelt voor dezen arbeid, helpt, helpt snel, opdat er spoedig aan de overzijde der grenzen een schoone toekomt glore.

De Heere binde u dit verzoek op het harte.

De ondergeteekenden verklaren zich bereid Uw antwoord in ontvangst te nemen en de gelden in de *Geldersche Kerkbode* te verantwoorden.

Het moderamen der classe Arnhem
van 28 Oct. 1903.
C. L. F. van Schelven, *Praeses.*
G. Veldhorst, *Scriba.*
A. van der Sluijs, *Assessor.*

Wageningen, Arnhem, Renkum, | Januari 1904.

De deputaat der classis Arnhem ter behartiging van de belangen der Hollanders in de Rijn provincie, kan niet anders dan deze bede met bijzonderen ernst ondersteunen.

C. L. F. van Schelven.

Wageningen, Januari 1904.

Buitenland.

Duitschland. Een onopgelost conflict.

Hoe meer wij over de verhandelingen van de jongste vijfde Pruisische algemeene Synode der Evangelische landskerk lezen, hoe meer wij tot de overtuiging komen, dat er weinigen in Duitschland gevonden worden, die het begrijpen, dat de beoefening der wetenschap, wil zij de kerk dienen, moet geschieden van uit het standpunt waarop de kerk des Heeren geplaatst is. Het is alsof men niet weet, dat er een ander standpunt is, dan datgene wat het gros der hoogleeraren inneemt, dat tot uitgangspunt het menschelijk denken heeft.

Tot het midden der 18de eeuw ontving de beoefening der Godgeleerdheid haar beginsel van de kerk; vandaar dat men spreken kon van eene Roomsche, Gereformeerde en Lutherse Godgeleerdheid. Doch daarna heeft de Theologie zich niet meer laten beheerschen door het leven der kerk. Zij wilde zich daarvan vrij maken, en het gevolg was, dat men zich in de armen wierp van de wijsbegeerte. Daarom is het niet te verwonderen, dat de beoefening der Theologie den ontwikkelingsgang der wijsbegeerte volgde. Wij Gereformeerden in Nederland hebben vooral door den arbeid van Dr. A. Kuyper geleerd, dat de Theologische wetenschap gebonden is aan haar voorwerp, gelijk zich dit in haar eigen levenskring, dat is in de kerk, vertoont. Daardoor is uitgesloten, dat die wetenschap ooit in tegenspraak komen kan met hetgeen de kerk des Heeren belijdt.

De meeste Godgeleerden dezer eeuw willen daarvan niets weten. Zij willen vrij zijn in hun onderzoek, en van achteren blijkt het, dat zij niet anders zijn dan volgers der wisselende wijsgeerige stelsels.

In de Synode van de Pruisische landskerk werd uitvoerig gehandeld over de ongelegenheid, waarin de Evangelische kerk van lieverlede gekomen is. Het gebrnik dat de heeren professoren van hunne vrijheid van onderzoek, ge ijk zij dit noemen (feitelijk is het: vrijheid om in de beoefening der wetenschap een standpunt in te nemen, dat lijnrecht tegenover dat van de kerk des Heeren staat) maken, is van dien aard, dat zich candidaten tot den Heiligen dienst aanbieden, die aan de Universiteit eene overtuiging kregen, welke in mindere of meerdere mate in tegenspraak is met de belijden's der kerk. De kerk is genoodzaakt, hun dienst te aanvaarden, ten deele omdat zij in hare keuze niet vrij is, ten deele omdat zich geen andere krachten aanbieden, ten deele ook omdat vele leden van de belijdenis hunner kerk vervreemd zijn. De hoogleeraren denken er niet aan, zich in hun onderwijs te laten beperken door de gedachte, dat zij te zorgen hebben, dat dienaren des Woords moeten gevormd worden, die de kerk opbouwen in het geloof. En daarom is er naar schier aller oordeel een conflict ontstaan, dat niet uit de wereld te helpen is. De kerk kan niet het beginsel laten varen, dat de dienaren des Woords aan hare belijdenis gebonden zijn; wanneer zij dit liet varen, zou zij ophouden eene belijdende kerk te zijn! De godgeleerde professoren zijn niet van zins hunne vrijheid van beweging te laten varen, daar zij dan, volgens hunne opvatting, zouden ophouden, beoefenaars der wetenschap te zijn.

In de Generale Synode is dit conflict alleen door den gewezen hofprediker Stöcker in debat gebracht

De resolutiën die men daar voorstelde, hadden ook niet tot doel, het doen ophouden van het conflict tusschen kerk en wetenschap, maar de vermindering van de scherpheid der tegenstelling.

Het conflict bestaat dus nog altijd, en het gevaar dat daarmit voortvloeit, wordt daardoor steeds grooter. De Pruisische Synode heeft zich niet kunnen stellen op het standpunt, dat de wetenschap der Godgeleerdheid moet beheerscht worden niet door het een of ander wijsgeerig stelsel, maar door het leven der kerk.

Onder deze omstandigheden betreuren wij het te meer, dat de Gereformeerden in Duitschland het denkbeeld, dat het komen moet tot het stichten van eene Universiteit op Gereformeerden grondslag, dat voor vier-en twintig jaren in de *Reformirte Kirchenzeitung* geopperd werd, hebben laten varen zoodat er tegenwoordig niet meer van gerept wordt. Had men toen doorgezet en zich niet van de wijs laten brengen, dan zouden de Gereformeerden door een daad hebben getoond, hoe het conflict, dat nu aan de kerken zooveel schade doet, kan worden opgelost. Een Universiteit op Gereformeerden grondslag ware dan een zegen voor geheel Duitschland geworden.

N.-Amerika. Ritualisme. Geen beschamend voorbeeld.

Niet alleen in Engeland maakt het ritualisme in de laatste tachtig jaar gedurig vorderingen. Ook in Amerika is het te zien, dat deze beweging de geesten steeds meer in beslag neemt, natuurlijk alleen bij hen, die in de Amerikaansche Episcopaalsche kerk daardoor medegesleept zijn. Zoo hebben de rectoren of predikanten van twee ritualistische kerken te Philadelphia wel niet rechtstreeks geboden, maar toch ernstig aanbevolen, dat ze 'sVrijdgs geen vleesch moesten eten. Gelijk bekend is, doen de Roomschen dit op bevel van den paus ook niet. Maar nu viel verleden jaar Kerstmis en Nieuwjaar juist op een Vrijdag. De Amerikanen zijn, even als de Engelschen, gewoon op die dagen nog al weelderig te eten; die het betalen kan heeft met Kerstmis zijn kalkoen op tafel. Om hier aan tegemoet te komen, hebben de rectoren der beide genoemde kerken aan hunne gemeentelieden vergunning gegeven op die dagen vleesch te eten.

Zoo gaat het ritualisme al verder. Het opkomend geslacht zal niet beter weten, dan dat het een voorschrift is van de Episcopaalsche kerk, dat men op Vrijdag geen vleesch eten mag, en dat de rectoren der kerken de bevoegdheid hebben, om van de opgelegde verplichting ontheffing te geven.

De Roomsche kerk in Noord Amerika geeft, gelijk *De Wachter* het onlangs opmerkte, in zake de opvoeding van het opkomend geslacht een beschamend voorbeeld. Om door onderwijs dezulken bij de kerk te houden, die daartoe behooren, stichtten zij scholen voor lager, middelbaar en hooger onderwijs; scholen voor jongens en meisjes.

Bisschop Mc. Quard, van Rochester, weet er onlangs op, dat meisjes naar geen andere dan Roomsche scholen mogen gezonden worden. Het onderwijs dat op gewone colleges in de geschiedenis en in de wijsbegeerte gegeven wordt, is volgens dien bisschop verderfelijk. Rome heeft behoefte aan scholen, waar het onderwijs uitgaat van beginselen, die zij als kerk belijdt.

Jammer genoeg zien de Gereformeerden in Noord Amerika dit nog niet algemeen in. Wel wint de gedachte veld, dat met de public school moet gebroken worden, om bijzondere scholen op Gereformeerden grondslag te stichten; maar een algemeene overtuiging, gelijk die in Nederland onder de Gereformeerden gevonden wordt, is zij nog niet. Mocht zij het spoedig worden!

Gemengd nieuws.

Koninklijke giften. Telken jare geeft *The Chicago Tribune* blijkbaar met zorg opgestelde statistieken. De speciale giften en erfenissen voor onderwijs, hospitalen, kerken enz. bedroegen het vorige jaar $ 76.934.978, bijna een half mill. minder dan in 1902. In dit bedrag is niet opgenomen, wat is bijgedragen voor het algemeen onderhoud der Kerken en der Zending; het zijn de speciale giften, waarvan de pers melding maakte.

Carnegie staat aan het hoofd van de milde millionairs, niet alleen omdat hij verreweg het meeste heeft gegeven, maar omdat van hem het gezegde afkomstig is, dat het een schande is om rijk te sterven. Voor *bibliotheken* blijkt de staalkoning voorliefde te hebben; in 1903 heeft hij $ 5.595.500 gegeven voor bibliotheekgebouwen in 96 steden in dit land. In 1900 is Carnegie ermee begonnen schenkingen voor dit doel af te staan. Tot dusver heeft hij hieraan in 323 steden in de Ver. Staten $ 21.722.500 besteed. Daarenboven heeft hij in dit jaar $ 350.000 gegeven voor een bibliotheek te Toronto; $ 100.000 voor bibliotheken in Engeland en $ 125.000 voor eene in Barbados. Aan colleges en andere inrichtingen gaf hij $ 1.357.000; aan Kerken $ 34.500; aan het Hof van Arbitrage in den Haag $ 1.750.000 aan Wetenschappelijk Onderzoek in Schotland $ 5.000.000 aan de stad Dunfermline, in Schotland $ 2.500.000; aan het Tehuis voor de Engineers Union te New York $ 1.000.000; aan het Pensioen fonds voor de Carnegie Staal Werken $ 4.000.000. En en ander met nog een paar kleinere giften, tezamen $ 25.824.500. Men berekent dat Carnegie een jaarlijksch inkomen heeft van $ 26.000.000.

J. D. Rockefeller, Sr., wiens inkomen dat van Carnegie misschien nog overtreft, heeft $ 3.044.597 weggegeven, waarvan meer dan de helft aan de Universiteit van Chicago. Verder gaf hij aan Kerken $ 175.500; aan colleges $ 282 000.

Henry Phipps, een andere philanthroop onder de millioenairs, heeft $ 1,185 000 weggegeven, en *Dr. D. K. Pearsons* $ 250,000. Laatstgenoemde heeft tegen Juni in dit jaar $ 300 000 toegezegd. Naar wordt meegedeeld zullen Dr. Pearson's giften vervolgens die van vorige jaren overtreffen, want hij is vast besloten, dat er bij zijn heengaan geen cent zal overblijven, waarover moeite gemaakt kan worden. En wat heeft *J. Pierpont Morgan* gegeven? Een arme $ 10.000 aan de Oudheidkundige School te Rome.

Op de onlangs gehouden vergadering van de vereeniging van Methodistische predikanten in New-York, is eene levendige discussie gevoerd over paragraaf 248 van het *Book of Discipline* der Meth. Episc. Kerk. Deze paragraaf schrijft voor, dat leden der kerk geen deel mogen nemen aan zoogenoemde *wereldsche vermakelijkheden*. Er waren er, die deze paragraaf onveranderd wenschten te behouden, maar er werden ook stemmen vernomen, die er voor waren om ze te schrappen of althans te amendeeren.

Rev. Dr. Daniel Halleran, presiding elder van het Elizabeth district van de Newark Conference, was er sterk tegen, dat ook maar eenige verandering zou worden gemaakt. Hij zeide: »Wanneer de Meth. kerk er mee ophoudt zelfverloochening te vragen, de scheidslijn tusschen haar en de wereld uitwischt, en de belijdenis, die haar van anderen onderscheidt, prijs geeft om de gunst van een genotlievend en genotzoekend publiek te verwerven, dan zal wat haar voor duizenden huisgezinnen, milioenen harten en vele landen dierbaar was, voor altijd van haar wijken."

The Times van New York denkt, dat de Meth. kerk er door versterkt zou worden, indien deze paragraaf 248 kon worden geschrapt. Iedere Methodist toch, zoo redeneert dit blad, verklaart deze paragraaf op eigen wijze. Waar de een zonde in ziet, acht een ander onschuldig vermaak.

Wij weten niet welke beslissing de vergadering nam. Het is echter onze overtuiging, dat eene dergelijke bepaling niet in een *Book of Discipline*, waarin de leer eener kerk wordt uitgedrukt, te huis hoort. Immers volgt zij uit de Christelijke belijdenis. Doch als eenmaal zulk eene bepaling bestaat, is het o. i. verkeerd die te schrappen; althans in deze dagen, nu vooral het opkomend geslacht veel neiging toont om de grenzen tusschen hetgeen al en wat niet bestaan kan met eene Christelijke belijdenis, uit te wisschen.

De door geheel Duitschland bekende overste, D. Kurts von Knobelsdorf, is dezer dagen overleden. Nadat hij zich in den oorlog van 1870/71 als eerste luitenant van het Garde Regiment te Potsdam zeer onderscheiden had, werd hij, toen bij Heinrichsbad bij St. Gallen, eene Christelijke inrichting bezocht, bekeerd, en legde daarom het vooraanzitterschap van het groote militaire Casino te Mainz neder. Door den bekenden Engelschen reisiger Dr. Badeker, werd hij voor de geheel onthouding gewonnen. Kort na zijn bevordering tot hoofdofficier werd hij door den kommandant der divisie uitgenoodigd, te berichten of het waar was, dat hij met menschen uit den geringen stand omging, dat hij Zendingfeesten in uniform bijwoonde, en in zijn huis bijbeloefeningen hield die voor een ieder toegankelijk waren. Hierop antwoordde hij ruiterlijk »ja." Na verloop van 14 dagen werd hij naar Koningsberg in Pruissen overgeplaatst. Een pleister op de wond was de benoeming tot lid der Johanniter Orde; hij werd tot »Rechtsridder" dezer orde geslagen, eene onderscheiding die anders slechts kommandanten van regimenten te beurt valt. Na groote reisen door Rusland, Algiers, Spanje, Italië, kwam hij te Brieg in garnizoen. Daarop vroeg hij, tot schrik van zijne echtgenoote, zijn ontslag uit den dienst, hetwelk hem met den titel van overste werd verleend, en wijdde hij zich aan drankbestrijding, bezoeken van kranken enz. Daarop begaf hij zich naar Chrischona bij Basel, om als Zendeling leerling zich op de schoolbanken met jonge menschen uit den werkmanstand te plaatsen. Dat hij bij zijn arbeid veel spot had te verduren, is te begrijpen. Doch in Christelijke kringen werd hij gewaardeerd als een karakter, als een moedig Christen, die zich het Evangelie niet heeft geschaamd.

Wincker.

Voor Kinderen.

OOST EN WEST.

X.

Terug.

't Was winter en tamelijk koud en ruw weder, toen de graaf en zijn gezin voor de tweede maal te Amsterdam voet aan wal zet'ten, en wel ongeveer op dezelfde plek, waar zij dit het eerst hadden gedaan.

Thans echter zag Amsterdam er geheel anders uit dan toen. In plaats van een heldere blauwe lucht, zag men nu grauwe wolken. Geen zon scheen, maar een kille wind woei over water en land. De menschen in hun winterkleeren gedoken, spoedden zich voort. En ook onze vreemdelingen volgden hun voorbeeld. Nu echter was er niemand om hen af te halen. Een jongen van het schip dat hen gebracht had, een geboren Amsterdammer, zou echter mee gaan en hen brengen, naar de woning die zij hadden opgegeven en waar zij werden verwacht. Na een half uur loopens hield men — 't liep tegen drie uur in den namiddag — stil voor een groot huis op den Voorburgwal, aan de oude zijde der stad, gelegen. Daar woonde in den laatsten tijd de Waalsche predikant, die zich indertijd een vriend der vluchtelingen had betoond. Zoodra hij uit Denemarken had vernomen, dat zij voornemens waren zich weer naar Amsterdam te begeven, had hij hen uitgenoodigd, den tijd dien zij daar wilden vertoeven bij hem door te brengen. En de Franschen hadden dit vriendelijk aanbod gaarne aanvaard.

De predikant ontving de aangekomenen recht hartelijk en als had hij hen vele jaren gekend. Wel was de tijd van het middagmaal lang voorbij, maar hij liet toch aanstonds voor hen opdisschen, zooveel zijn vermogen — hij was lang niet rijk — zulks toeliet. Nu, 't smaakte in alle geval vrij wat beter dan de scheepskost, waarmee de reizigers zich nu ettelijke dagen hadden beholpen.

In dien tijd bood het reizen, vooral het reizen ter zee, vrij wat minder gemak dan thans. Met het eten was het soms al zeer treurig gesteld, en met de slaapsteden al net zoo. Op sommige schepen kon men des zomers en des winters niet veel anders te eten krijgen dan stokvisch — wel te weten gekookt — en brood. Wel kon men vooruit de kost bestellen of meenemen, maar dikwijls liep het dan toch verkeerd uit en bovendien, was dit een dure geschiedenis. En de graaf had in den laatsten tijd zoo veel geld moeten uitgeven, dat hij geen buitengewone dingen kon doen.

Hoewel de gastheer en zijn vrouw beiden hun best deden, om het den anderen zoo aangenaam mogelijk te maken, bemerkten zij toch al spoedig dat hen iets drukte, en zij niet recht vroolijk konden zijn. Nu, dat kon liggen aan de vermoeiende reis, waarop zij voortdurend slecht weer had gehad, zoodat van slapen niet veel kwam; 't zou dus, dacht de dominee, morgen als men gerust had wel beter zijn. Maar toen des avonds, nadat de anderen reeds in de slaapkamer waren, de predikant nog met den graaf een oogenblik alleen was, zei deze laatste onverwacht:

„Ik moet mij bij u ontschuldigen, dominee, als ge mij misschien geen vroolijken gast vindt. Doch daar zijn redenen voor. Als ge 't goed vindt, zou ik er prijs op stellen u die even mee te deelen."

„Heel gaarne, waarde vriend."

Nu vertelde graaf De Raye kort en in hoofdzaak wat hem in Denemarken was overkomen. Ter wille van zijn vrouw, sprak hij echter niet over de oorzaak der verandering, maar zei alleen, dat hij en de zijnen bij den koning en de koningin in ongenade waren gevallen, en dus het land hadden moeten verlaten. De gastheer was te beleefd om naar de oorzaak te vragen en verzekerde den graaf, dat vroolijk of niet, hij welkom was. De graaf echter bleef somber en zuchtte tusschenbeiden diep. De leeraar kreeg medelijden met zijn gast en trachtte hem te troosten, door er op te wijzen, hoe ook het bitterst leed op deze wereld toch slechts kort duurt, en hoe alle lijden dezes tijds niets is, vergeleken bij de heerlijkheid die Gods kinderen wacht. Dat al moest de graaf wel toestemmen, doch het scheen toch op dit oogenblik niet krachtig genoeg om hem op te beuren.

Eindelijk zei hij:

„Och lieve vriend, ge weet niet alles. Maar als ik denk, dat, al hebben we ons aan geen wanbedrijf schuldig gemaakt, toch onze eigen onvoorzichtigheid oorzaak is van ons ongeluk, dan voel ik mij zoo moedeloos. Ik weet niet wat de toekomst brengen zal."

„Mijn waarde heer," sprak de predikant, „de Heere God gebruikt dikwijls onze eigen onvoorzichtigheden en dwaasheden om ons te leeren,